

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 4. oktobrī
(OR. en)

Starpiestāžu lieta:
2022/0302(COD)

13134/22
ADD 3

JUSTCIV 122
JAI 1265
CONSOM 249
COMPET 759
MI 710
FREMP 201
CODEC 1407
TELECOM 391
CYBER 315
DATAPROTECT 268

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2022. gada 29. septembris

Saņēmējs: Padomes Ģenerālsekretariāts

K-jas dok. Nr.: SWD(2022) 317 final

Temats: KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS IETEKMES
NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS [...] Pavaddokuments
dokumentam Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai
par atbildību par defektīviem produktiem

Pielikumā ir pievienots dokuments SWD(2022) 317 *final*.

Pielikumā: SWD(2022) 317 *final*

Briselē, 28.9.2022.
SWD(2022) 317 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS
IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

[...]

Pavaddokuments dokumentam

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai
par atbildību par defektīviem produktiem

{COM(2022) 495 final} - {SEC(2022) 343 final} - {SWD(2022) 315 final} -
{SWD(2022) 316 final}

Kopsavilkuma lapa

Direktīvas 85/374/EEK attiecībā uz atbildību par produktiem ar trūkumiem (Produktatbildības direktīvas) pārskatīšanas ietekmes novērtējums

A. Rīcības nepieciešamība

Problēmas būtība un nozīme ES mērogā

Direktīva nosaka kopīgus ES noteikumus par ražotāju atbildību neatkarīgi no vainas (proti, atbildību neatkarīgi no vainas vai nolaidības) par kaitējumu, ko radījuši defektīvi produkti. Tā ļauj jebkurai personai — īpašniekam vai personai no malas —, kam šāds produkts radījis aizskārumu, pieprasīt finansiālu kompensāciju par nāvi, personisku aizskārumu vai kaitējumu patērētāja īpašumam.

Balstoties uz izvērtējuma konstatējumiem¹, ietekmes novērtējumā ir apzinātas divas problēmas.

- Noteiktiem produktiem, ekonomikas dalībniekiem un kaitējuma veidiem digitālajā un aprites ekonomikā nepiemēro atbildību neatkarīgi no vainas.** Direktīva izstrādāta jau ilgi pirms digitālās revolūcijas, un nav skaidrs, kā tās noteikumus piemērot produktiem digitālajā laikmetā — jo īpaši tas attiecas uz programmatūru un produktiem, kam vajadzīga programmatūra vai digitālie pakalpojumi, lai tie darbotos (piemēram, viedierīcēm un autonomiem transportlīdzekļiem). Nav arī skaidrs, kam būtu jābūt atbildīgam, ja pārjaunotāja vai pārīzgatavotāja modificēts produkts ir defektīvs un rada kaitējumu. Turklāt patērētāji aizvien biežāk iegādājas produktus no trešām valstīm, un tādējādi nav ES reģistrēta ražotāja vai importētāja. Tas nozīmē, ka nav neviena, no kā pieprasīt kompensāciju atbilstoši direktīvai, ja produkts ir defektīvs un rada kaitējumu.
- Patērētāji saskaras ar šķēršļiem kompensācijas saņemšanai.** Sarežģītos gadījumos, piemēram, noteiktos gadījumos, kad produkts ietver mākslīgā intelekta izmantošanu vai kad tas ir viedprodukts vai zāles, var būt ļoti grūti pierādīt, ka produkts ir defektīvs un ka defekts radījis kaitējumu. Direktīvā cietušajiem netiek piešķirtas tiesības uz tehnisku informāciju, kas viņiem varētu būt vajadzīga, lai pierādītu atbildību, kā arī nav paredzēta nepārprotama iespēja atvieglot pierādīšanas pienākumu, kad cietušajiem ir nesamērīgas grūtības. Direktīvā ir paredzēti arī ierobežojumi prasības celšanai: nav atļautas prasības par kaitējumu īpašumam, kurš mazāks par 500 EUR, un ražotāja atbildības noilguma periods ir 10 gadi.

Sasniedzamie mērķi

Lai risinātu konstatētās problēmas, direktīvas pārskatīšanai ir divi galvenie vispārējie mērķi, un abos gadījumos risinājumi pamatojas uz pašreizējo direktīvu:

- 1) turpināt nodrošināt iekšējā tirgus darbību, preču brīvu apriti un neizkropļotu konkurenci tirgus dalībnieku starpā;
- 2) turpināt nodrošināt augsta līmeņa patērētāju veselības un īpašuma aizsardzību.

Iniciatīvai ir pieci konkrētie mērķi: i) nodrošināt, ka noteikumi par atbildību atspoguļo digitālā laikmeta produktu veidus un radīto risku; ii) nodrošināt, ka noteikumi par atbildību atspoguļo aprites ekonomikas produktu raksturu; iii) nodrošināt, ka attiecībā uz defektīviem produktiem, kas iegādāti no ražotājiem ārpus ES, vienmēr ir ES reģistrēta atbildīgā persona; iv) atvieglot pierādīšanas pienākumu sarežģītu produktu gadījumā un precizēt atbildību par neatklājamiem defektiem, vienlaikus nodrošinot taisnīgu līdzsvaru starp ražotājiem un patērētājiem; v) mazināt ierobežojumus prasību iesniegšanai, nodrošinot taisnīgu līdzsvaru starp ražotājiem un patērētājiem.

ES līmeņa rīcības pievienotā vērtība (subsidiaritāte)

Regulatīvi pasākumi ES līmenī nodrošinātu produktatbildības noteikumu saskanīgu piemērošanu. Tā kā ar direktīvu tiek pilnībā saskaņoti tās darbības jomā ietilpstošie jautājumi, jebkādas izmaiņas ir jāveic ES līmenī. Tas nodrošinātu juridisko noteiktību par šādiem jautājumiem: i) kādi produkti, ekonomikas dalībnieki un kaitējuma veidi ietilpst direktīvas darbības jomā; ii) pienācīgs līdzsvars starp ražotāju un patērētāju interesēm visā ES. Ja nebūtu vienotu noteikumu par kompensāciju cietušajiem par defektīvu produktu radīto kaitējumu, izgatavotājiem būtu jāsaucas ar 27 dažādiem noteikumu kopumiem, kas radītu atšķirīgu patērētāju aizsardzības līmeni un nevienlīdzīgus konkurences apstākļus ekonomikas dalībniekiem no dažādām

¹ Produktatbildības direktīvas izvērtējums, [SWD\(2018\) 157](#).

dalībvalstīm.

B. Risinājumi

Dažādi varianti, kā sasniegt izvirzītos mērķus. Vēlamais variants (ja ir). Ja ne, tad kāpēc?

Papildus bāzlinijas scenārijam, kad netiek veikti nekādi pasākumi, ietekmes novērtējumā ir apzināti trīs varianti, kā risināt 1. problēmu saistībā ar digitālo laikmetu un aprītes ekonomiku un divi varianti, kā risināt 2. problēmu saistībā ar kompensācijas saņemšanu.

1.a variants nodrošinātu, ka tādu produktu ražotāji, kuru darbības nodrošināšanai ir vajadzīga programmatūra vai digitāli pakalpojumi, būtu atbildīgi saskaņā ar direktīvu. Tieši tāpat kā materiālu sastāvdaļu gadījumā, šo nemateriālo digitālo elementu nodrošinātāji būtu atbildīgi solidāri ar izgatavotāju. Uzņēmumi, kas būtiski modificē produktu un atkal laiž to tirgū, piemēram, pārīzgatavotāji, arī būtu atbildīgi saskaņā ar direktīvu. Trešo valstu ražotāja pilnvarotais pārstāvis arī būtu atbildīgs tad, ja ES nav importētāja.

1.b variants balstās uz 1.a variantu, bet papildus darbības jomā kā pastāvīgs produkts tiktu iekļauta jebkāda drošumam relevanta programmatūra. Tas ietver produktam pievienotu trešo personu programmatūru vai savrupu programmatūru, kas pati par sevi var radīt kaitējumu (piemēram, medicīniskas ierīces programmatūra). Ar šo variantu būtu arī iespējams saskaņā ar direktīvu saukt pie atbildības izpildes pakalpojumu sniedzēju, ja ES nav importētāja un trešo valstu izgatavotājs nav iecēlis pilnvaroto pārstāvi.

1.c variants ietvertu 1.b varianta pasākumus, un papildus ar to darbības jomā tiktu iekļauta arī programmatūra, kas ietekmē pamattiesības. Šis variants paredz, ka būtu jākompensē kaitējums, ko radījuši pamattiesību pārkāpumi, piemēram, datu aizsardzības pārkāpums, tiesību uz privāto dzīvi aizskārums vai diskriminācija (piemēram, personāla atlasē ar mākslīgā intelekta programmatūru).

2.a variants atvieglotu pierādīšanas pienākumu personai, kam radies kaitējums, saskaņojot: i) noteikumus par to, kad ražotājiem ir pienākums atklāt vajadzīgo tehnisko informāciju cietušajam tiesā; ii) nosacījumus valstu tiesām, kad prezumēt, ka produkts patiešām bijis defektīvs vai ka šis defekts tiešām radījis kaitējumu; tas jo īpaši attiecas uz sarežģītiem gadījumiem, kad atbildības pierādīšana ir pārmērīgi grūta. Ar 2.a variantu tiktu samazināti ierobežojumi prasību iesniegšanai (atceļot īpašumam nodarītā kaitējuma robežvērtību un pagarinot atbildības periodu).

Ar 2.b variantu tiktu apvērsts pierādīšanas pienākums, proti, ja produkts radītu kaitējumu, pienākums pierādīt, ka tas nebija defektīvs un neizraisīja kaitējumu, gultos uz ražotāju. Tiktu atcelts izstrādes riska aizsargpasākums, kura gadījumā ražotāji tiek atbrīvoti no atbildības, ja saskaņā ar visprogresīvākajām zināšanām produkta defektivitāti nevarēja atklāt. Ar 2.b variantu vēl vairāk samazinātu prasību celšanas ierobežojumus (robežvērtības un laika ierobežojumus).

Ietekmes novērtējumā par vēlamo tika atzīta 1.b un 2.a varianta kombinācija.

Dažādu ieinteresēto personu viedokļi. Atbalsts konkrētiem variantiem

Attiecībā uz variantiem, kā risināt 1. problēmu, 56 % respondentu, kas sniedza atbildes sabiedriskās apspriešanās laikā (izņemot plašas sabiedrības locekļus), atbalstīja leģislatīvas pārmaiņas, caur kurām noteikumi par atbildību tiktu pielāgoti digitālajai un aprītes ekonomikai. Plašas sabiedrības locekļu vidū šādu respondentu bija 75 %. Patērētāju organizācijas, publiskas iestādes un NVO salīdzinājumā ar uzņēmumiem un uzņēmējdarbības organizācijām vairāk atbalstīja lielāku intervenci (1.b vai 1.c variantu). Uzņēmējdarbības aprindu ieinteresētās personas bija īpaši skeptiskas par 1.c variantu, jo tās uzskatīja, ka pamattiesību pārkāpumus varētu kompensēt saskaņā ar citiem tiesību aktiem, piemēram, Vispārīgo datu aizsardzības regulu, un ka būtu nesamērīgi ražotājiem piemērot atbildību neatkarīgi no vainas. Atzīdami pašreizējo juridiskās noteiktības trūkumu, lielāku uzņēmumu un programmatūras nozares pārstāvji vairāk atbalstīja šīs problēmas risināšanu ar norādījumu, nevis leģislatīvu pārmaiņu palīdzību. Ieinteresētās personas no tradicionālākām nozarēm (inženierzinātnes, sastāvdaļu piegādātāji, sadzīves tehnika) atbalstīja piesardzīgas izmaiņas (1.a vai 1.b variantu).

Attiecībā uz variantiem, kā risināt 2. problēmu, patērētāju organizācijas un NVO vairāk atbalstīja 2.b variantu. Šie respondenti uzskatīja, ka 2.a variants nav pietiekami tālejošs, lai panāktu taisnīgu līdzsvaru starp patērētājiem un ražotājiem. Uzņēmumus pārstāvošās ieinteresētās personas vairāk atbalstīja 2.a variantu, tomēr kopumā bija skeptiski noskaņotas attiecībā uz jebkādam izmaiņām esošajā līdzsvarā starp patērētājiem un ražotājiem.

C. Vēlamā varianta ietekme

Vēlamā varianta (ja tāds ir; ja nav, tad galveno variantu) priekšrocības

1.b variants nodrošinātu juridisko noteiktību par to, uz kādiem produktiem un ražotājiem attiecas atbildība neatkarīgi no vainas, un stimulētu visus ražotājus, arī trešo valstu ražotājus, ES tirgū laist tikai drošus produktus, lai izvairītos no atbildības iestāšanās. Tas palielina produktu drošumu. Tas arī nodrošinātu, ka patērētājiem tiek nodrošināts vienāds aizsardzības līmenis gan tad, ja defektīvi produkti nodara kaitējumu (neatkarīgi no tā, vai defekts attiecas uz produkta digitālām vai materiālām sastāvdaļām), gan tad, ja kaitējumu rada defektīva savrupa programmatūra. Ja direktīvas darbības jomā nepārprotami tiktu iekļauti programmatūras nodrošinātāji, uzņēmumi, kas būtiski modificē produktus, pilnvarotie pārstāvji un izpildes pakalpojumu sniedzēji, personām, kam radīts kaitējums, būtu labāka iespēja saņemt kompensāciju, jo tām nebūs jāpierāda ražotāja vaina (direktīvas princips par atbildību neatkarīgi no vainas). Tiek lēsts, ka kompensācija aizskartajām personām palielināsies par 0,15 līdz 22,13 miljoniem EUR gadā salīdzinājumā ar bāzlīnijas scenāriju.

2.a variants radītu lielāku juridisko noteiktību un panāktu vienmērīgāku patērētāju aizsardzību visā ES. Sarežģītākās lietās pierādīšanas pienākums tiktu taisnīgāk sadalīts starp aizskartajām personām un ražotājiem. Tas palielinātu iespēju sekmīgi panākt kompensācijas prasības izpildi šādos gadījumos. Tiktu samazināti nesamērīgi šķēršļi prasību iesniegšanai. Tiek lēsts, ka kompensācija aizskartajām personām palielināsies par 0,20 līdz 43,54 miljoniem EUR gadā salīdzinājumā ar bāzlīnijas scenāriju.

Paplašinot atbildību neatkarīgi no vainas, rīcībpolitikas varianti saīsinātu tiesas procesus, jo tiesām nebūtu jāskata jautājumi par vainu vai nolaidību.

Vēlamā varianta (ja tāds ir; ja nav, tad galveno variantu) izmaksas

Labums, ko patērētāji iegūs no plašākām kompensācijas iespējām, radīs izmaksas ražotājiem. 80 % ražotāju, kam ir civiltiesiskās atbildības apdrošināšana, tas izraisītu nelielu gada apdrošināšanas prēmijas palielinājumu. 1.b varianta gadījumā tiek lēsts, ka šis palielinājums būs robežās no 4,35 līdz 8,69 miljoniem EUR salīdzinājumā ar bāzlīnijas scenāriju. 2.a varianta gadījumā tiek lēsts, ka šis palielinājums būs robežās no 14,35 līdz 28,71 miljoniem EUR salīdzinājumā ar bāzlīnijas scenāriju. Mazākajai daļai ražotāju, kam nav civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas, būtu jāmaksā kompensācija cietušajiem. Tomēr, lai izvairītos no dubultas uzskaites, tas tiek ņemts vērā lielākas kompensācijas nodrošinātajos ieguvumos patērētājiem.

Lai gan tiesas process būtu īsāks (sk. ieguvumus), plašākās direktīvas darbības jomas dēļ pieaugtu procesu skaits. 1.b varianta gadījumā tiek lēsts, ka gada kopējie tiesāšanās izdevumi nedaudz palielināsies par 1,12 līdz 2,75 miljoniem EUR salīdzinājumā ar bāzlīnijas scenāriju. Līdzīgi arī 2.a varianta gadījumā, tiek lēsts, ka gada kopējie tiesāšanās izdevumi nedaudz palielināsies, proti, par 0,41 līdz 1,02 miljoniem EUR salīdzinājumā ar bāzlīnijas scenāriju.

Pilnvarotie pārstāvji un izpildes pakalpojumu sniedzēji, ko varētu saukt pie atbildības, ja nav ES reģistrēta importētāja, izmaksu palielinājumu pārvirzītu uz trešo valstu ražotājiem. Tas varētu radīt nelielu cenu palielinājumu produktiem no trešām valstīm, taču to nav iespējams aprēķināt. Jebkādu cenu palielinājumu līdzsvarotu lielāks produktu drošums un patērētāju aizsardzība kaitējuma gadījumā.

Ietekme uz maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) un konkurētspēju

Ieinteresēto personu atsauksmēs netika norādīts, ka kāds no rīcībpolitikas variantiem ietekmētu MVU. Tomēr MVU gūtu lielu labumu no skaidrākiem noteikumiem par atbildību, jo tiem ir mazāk resursu juridisku konsultāciju saņemšanai. Lai gan tiek paredzēts, ka produktatbildības apdrošināšanas prēmijas palielinājums būs mazs, MVU tas var ietekmēt vairāk nekā lielos uzņēmumus, jo tiem var būt mazākas iespējas absorbēt izmaksas.

Būtiska ietekme uz valstu budžetiem un pārvaldes iestādēm

Direktīva nerada administratīvas izmaksas. Netika konstatēta ietekme uz valstu budžetu.

Cita paredzama būtiska ietekme

Nekāda cita būtiska ietekme nav konstatēta.

Proporcionalitāte

Rosinātās darbības ļauj sasniegt iniciatīvas mērķi, taču tās aprobežojas tikai ar to, kas ir vajadzīgs, lai panāktu noteikumu par atbildību atbilstīgu aktuālajai situācijai digitālajā un aprites ekonomikā un mazinātu šķēršļus kompensācijas saņemšanai.

D. Turpmākā rīcība

Rīcībpolitikas pārskatīšanas termiņš

Komisija sagatavos pārskatu par pārskatīto direktīvu sešus gadus pēc tās stāšanās spēkā.